SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 66. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 7, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 7-го КВІТНЯ 1993. Ч. 66. РІК C.

В. ГРИНЬОВ ОЧОЛИВ „НОВУ УКРАЇНУ"

Київ (УНІАР). — Тут в суботу, 3-го квітня, на засіданні об'єднання „Нова Україна" визначено внутрішню структуру Великої Ради „Нової України", обрано керівні органи та розглянуто програму дії на майбутнє.

Більшістю голосів члени Координаційної Ради обрали головою об'єднання Володимира Гриньова. Він же очолив Велику Раду. Ще до голосування у своєму виступі В. Гриньов підкреслив, що об'єднання „Нова Україна" має стати діючою політичною організацією. Для цього, вважає він, необхідно зформувати могутній центр у Києві, скоординувати працю з реґіональними організаціями. Створивши таке підґрунтя, об'єднання „Нова Україна" може готуватися до нових виборів, які, на думку В. Гриньова, відбудуться наступного року.

Першими заступниками голови „НУ" стали Кафарський і Щербина. Голова секретаріяту — Зарицький.

На Загальних зборах Харківської обласної організації „Нової України" В.

В. Гриньов.

Гриньов заявив, що головною небезпекою для України є економічна криза і висловився за більш активну підтримку Уряду Леоніда Кучми. Росію він вважає найпершим союзником України, а не головним ворогом. На думку В. Гриньова, щоб усунути непорозуміння між двома державами, треба віддати Росії Севастопіль у винайм на 99 років.

В. ЧОРНОВІЛ КРИТИКУЄ ПРЕЗИДЕНТА

Київ (УНІАР). — Тут 1-го квітня відбулася пресова конференція, присвячена економічній ситуації в Україні.

Голова Народного Руху України Вячеслав Чорновіл заявив, що урядові декрети, спрямовані на стабілізацію економіки, не виконуються. Для прикладу він назвав декрети про приватизацію присадибних ділянок та про передоплату продукції. За словами лідера Руху, продукція безпередоплатно як відправлялася, так і відправляється в Росію. За минулий місяць емісія становила 1 трильйон карбованців, що сприяло посиленню інфляції.

В. Чорновіл закликав усі політичні сили України утриматися від дестабілізаційних дій і вжити заходів для виведення держави з кризи. Він схвалив ініціятиву Президента Леоніда Кравчука про створення антикризового комітету, але критикував його за те, що „не може керувати і розпоряжатися виконавчою владою".

Член центрального проводу Руху, доктор економічних наук Олександер Савченко зауважив, що Уряд все ж контролює ситуацію і що нині найгірший стан є у валютно-фінансовій сфері. „У нас нема кому проводити політику Уряду, тому й нема з кого питати за кінцевий результат", — заявив Савченко і додав, що Національний Банк України повинен запровадити тверду емісійну політику і відповідати за стабільність грошової одиниці. Савченко поінформував, що Міжнародний семінар „Помилки при проведенні економічних реформ у країнах Східньої Европи" також рекомендував українському Урядові запровадити тверду фінансову політику та розпочати приватизацію.

Прем'єр-міністер України Леонід Кучма по закінченні наради з проблем аґропромислового комплексу, повідомив журналістів, що Уряд готує низку декретів з банківської діяльности. Кучма вважає, що весь дохід від банківської діяльности має спрямовуватися на розвиток банківської структури.

СТРАЙКУЮТЬ ШАХТАРІ ДОНБАСУ

Донбас (УНІАР). — Тут 2-го квітня розпочали триденний страйк шахтарі Донецького басейну. За даними страйкового комітету, на Луганщині страйкували шість шахт, інші три працювали, але вугілля не відвантажували. В Донецькій області одна шахта страйкувала, а ще дві шахти не відвантажували вугілля.

За словами представника Незалежної Профспілки Гірників (НПГ) Віктора Шумяцького, страйк, очевидно, був ініційований представниками офіційних профспілок.

В кінці березня віцепрем'єр-міністер України Юлій Йоффе, голова Державного комітету з вугільної промисловости Микола Сургай та члени колеґії паливно-енерґетичного комплексу України відвідали Донбас з метою випрацювання механізму взаємодії Уряду з шахтарями і професійними спілками реґіону. Під час зустрічі з представниками вугільних підприємств, проспілковими лідерами і представниками страйкових комітетів Луганської і Донецької областей мова йшла про те, що страйки цілком зруйнують економіку України.

В. Шумяцький сказав, що НПГ і страйковий комітет від самого початку були проти страйку, однак вони вважають за необхідне продовжити діялог з Урядом.

У Кривому Розі 1-го квітня відбулися наради шахтарів. Вони вимагають від Уряду і Міністерства Промисловости розпочати працю над концепцією розвитку гірничо-металюрґійного комплексу України і виступають проти зменшення затруднень на шахтах Кривбасу.

РОСІЯ ПОРУШУЄ ДОМОВЛЕННЯ ПРО ЧОРНОМОРСЬКУ ФЛЬОТУ

Київ (УНІАР). — Тут в суботу, 3-го квітня, заступник головного командира Української Національної Самооборони (УНСО) Дмитро Корчинський виступив на пресовій конференції з повідомленням, що, не зважаючи на постійні протести з боку Міністерства Оборони України, російська сторона в односторонньому порядку використовує сили Чорноморської фльоти в боях грузинсько-абхазького конфлікту. В порушення ялтинської угоди, заявив Д. Корчинський, кораблі Чорноморської фльоти від 22 вересня до 5 жовтня 1992 р. брали активну участь у забезпеченні передачі палива допоміжним кораблям Чорноморської фльоти та сухопутним угрупуванням російських збройних сил в районі Ґудауті. Вони налагодили в цьому реґіоні безпричальну передачу українського палива у берегові резервуари біля міста Соук-Соу. Стали відомі інші факти використання кораблів Чорноморської фльоти в грузинсько-абхазькому конфлікті. Всі дані про порушення Росією ялтинської угоди Корчинський передав Президентові України, до Верховної Ради України та до Міністерства Оборони.

Президент України Леонід Кравчук 2-го квітня під час прямої телефонічної розмови з читачами „Молоді України" заявив, що звернеться до президента Росії Боріса Єльцина з приводу перегляду ялтинської угоди, якщо російська сторона порушуватиме їх і надалі. Президент також повідомив, що до нього зверталися деякі депутати та громадяни з проханням зберегти ядерний статус України. Л. Кравчук зазначив, що вирішення цього питання залежить не від нього, оскільки без'ядерний статус української держави був задеклярований Верховною Радою України. Крім того ядерні боєголовки не можуть бути використані Україною як зброя, бо вони не виготовлені на її території.

В Росії не йде до замирення

Москва. — В четвер, 1-го квітня, Верховна рада Росії знову звернулася у Конституційний суд з проханням ще раз оцінити укази президента Боріса Єльцина з погляду їхньої неконституційности.

Передусім законодавці хочуть заблькувати дію президентського указу з 20-го березня про проведення референдуму щодо владних пріоритетів у країні. Минулого тижня 9-ий З'їзд народних депутатів уже наклав вето на цей указ, а ще раніше Конституційний суд визнав його „частинно неконституційним". Однак Верховна рада домагається від Конституційного суду цілковитої заборони референдуму, проголошеного президентом Б. Єльцином і призначеного на 25-те квітня. Верховна рада вимагає також скасувати особливі права, надані президентом Б. Єльцином для козаків південних областей Росії і припинити діяльність представників президентської влади на місцях.

Згідно з пляном з'їзду і Верховної ради, в референдумі мають бути враховані всі зареєстровані у країні виборці, а не лише ті, що голосують, на чому наполягав президент Б. Єльцин. Представник президента Вячеслав Костіков заявив, що цей плян Б. Єльцин вважає протизаконним і буде оскаржувати його в Конституційному суді. На думку відомого правозахисника і політв'язня, а тепер народного депутата Сергєя Ковальова, рішення 9-го З'їзду і Верховної ради спрямовані на унеможливлення референдуму.

Кубі загрожує голод

Гавана, Куба. — У крамниці кубинської столиці перестали надходити курячі яйця — один з останніх продуктів харчування, доступний до недавнього часу, який видавали на продуктові карточки.

На Кубі вже давно всі харчові товари, включаючи цукор, розподіляються строго по нормах, тому зникнення з торговельної мережі будь-якого з них відчувається з особливою гостротою.

Згідно зі свідченням мешканців Гавани, яйця не надходять у торговельну мережу вже місяць. З цього приводу покищо не було ніяких офіційних пояснень. При цьому столиця завжди була в країні на привілейованому становищі, і ще зовсім недавно можна було почути від приїжджого кубинця: „У Гавані жити можна, тут по чотири яйця на тиждень дають".

Брак будь-яких продуктів зразу ж породжує багато чуток. Не стали виключенними і курячі яйця. Простоявши дві години на автобусній зупинці, кореспондент ІТАР-ТАСС почув найрізноманітніші версії відносно браку цього важливого харчового продукту. Одні твердили, що надалі будуть видавати по два яйця на місяць для всіх, інші чули, що їх будуть діставати на карточки вагітні жінки, треті вважають, що яєць взагалі чекати не доводиться, бо курей на багатьох птахофармах порізали — не було чим кормити.

Тепер єдиними продуктами, які стабільно видають на карточки, залишаються риж і квасоля. Урізноманітнити раціон можна лише за рахунок овочів і ярини, але в державних крамницях їх майже нема.

Як повідомило опозиційне „Радіо Марті", Крайовий фонд американців кубинського походження, що об'єднує кубинську еміграцію, розповсюдив таємну доповідь виконавчого комітету Ради міністрів Куби, який нібито таємно переправив у Маямі „особу з найближчого оточення Фіделя Кастро". Згідно з цим документом, як твердить американська опозиція, за три — чотири місяці кубинська економіка піде в повний занепад.

У СВІТІ

У МОСКВІ ПОМЕР на 80-му році життя совєтський шпигун Анатолій Яцков, який брав участь в операції викрадення секретних матеріялів проєкту „Мангеттен" — пляну створення американської атомної бомби. Відомо, що А. Яцков був одним з головних учасників операції, але не повідомляється, якою саме була його функція. З повідомлень совєтських фізиків-нуклеарників, які брали участь у створенні совєтської атомної бомби, відомо, що вона була точною копією американської. Від 1941 до 1946 року А. Яцков перебував у З'єднаних Стейтах. Після повернення в Москву в чині полковника державної безпеки він займався педагогічною діяльністю в одній з високих шкіл КҐБ.

ПРЕЗИДЕНТ СИРІЇ Гафез Ассад прийняв у Дамаску секретаря міжнародних відносин Ватикану Жана-Люї Торана і обговорив з ним перспективи близькосхідного урегулювання. Г. Ассад при цьому підкреслив, що його країна „дотримується ідеї продовження мирного процесу" в реґіоні. В той же час Сирія настоює на тому, щоб Ізраїль повернув арабам їх землі, тобто західній берег ріки Йордан, смуги Ґази і захоплених у 1967 році сирійських Голянських висот. Голова дипломатії Ватикану, з свого боку, заявив, що замирення на Близькому Сході „дуже важливе для всього світ в цілому". Ж. Л. Торан робить поїздку по країнах реґіону, щоб сприяти відновленню арабсько-ізраїльських мирних переговорів. Він прибув у Сирію з Ливану. Пресове аґентство АП нагадує, що Сирія, Ливан, Йорданія і палестинці не погодилися брати участь у черговій вашінґтонській рунді переговорів з Ізраїлем, яка запляновано на кінець квітня. Вони вимагають повернення на батьківщину 400 палестинців, що їх Ізраїль депортував з окупованих земель у грудні минулого року.

УРЯД МАКЕДОНІЇ відкинув тимчасову компромісову назву, яку запропонували співголови переговорного комітету міжнародної конференції у справі колишньої Юґославії Сайрус Венс і лорд Овен з метою допомогти республіці добитися міжнародного визнання і прийняття в ООН. У заяві кабінету міністрів сказано, що він „ні при яких умовах не може погодитися на назву 'Колишня Юґославська Республіка Македонія' ".

НОРВЕГІЯ ВИДІЛИЛА 40 міл. крон на будівництво житла для російських військовослужбовців, які повинні залишити прибалтійські країни. Міністерство закордонних справ Норвегії висловило надію, що цей захід буде сприяти виведенню російського війська з Литви, Латвії і Естонії.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЯ Їцак Рабін виступив на ізраїльській телевізії у зв'язку з нечуваним спалахом тероризму, що охопив країну. Він заявив, що розуміє стурбованість жидів активізацією палестинської інтіфади, в результаті чого за останній місяць від рук терористів загинуло 15 жидів. Ї. Рабін закликав оголосити всенародну війну тероризмові і навести в країні порядок, „щоб у ворогів не виникла думка про наше безсилля". Одночасно прем'єр повідомив, що не втрачає надії на успішне продовження арабсько-ізраїльського мирного процесу, який приведе до спокійного життя. Ї. Рабін повідомив про ряд заходів, прийнятих на засіданні кабінету міністрів.

СВІТОВИЙ БАНК вирішив надати Китаєві кредити на загальну суму 780 міл. дол. Ці гроші міжнародна фінансова організація плянує інвестувати в розвиток транспорту і охорони довкілля Китаю. Більша частина цих фондів — 420 міл. дол. — буде вкладена у модернізацію залізничного сполучення між важливими промисловими центрами країни. Решта грошей буде використана на будівництво сучасної системи очисних споруд у приморській провінції Чжецзян на сході країни, де тепер відбуваються найбільш високі в Китаї темпи економічного розвитку і тому гостріше відчувається потреба екологічного захисту. Кілька днів тому Китай вже дістав 200 міл.дол. на охорону і розвиток лісових ресурсів.

РЕСПУБЛІКАНЦІ В СЕНАТІ БЛЬОКУЮТЬ ПРОПОЗИЦІЇ Б. КЛІНТОНА

Вашінґтон. — У понеділок, 5-го квітня, як і в минулі четвер і п'ятницю, демократам в Сенаті не вдалося дістати необхідної кількости голосів, щоб припинити дискусії, які перешкоджають затвердженню пропозиції президента Билла Клінтона про економічний „пакет стимулів".

Щоб покласти кінець дебатам, потрібно 60 голосів зі 100. Оскільки демократів у Сенаті 57, їм потрібна підтримка мінімум трьох республіканців. У понеділок в голосуванні про припинення дискусії взяли участь лише 78 сенаторів. За припинення проголосували 49 демократів, проти — 28 республіканців і демократ Ричард Шелбі з Алябами.

Сенатор-демократ Роберт Бирд із Західньої Вірджінії, один з головних прихильників пропозиції Клінтона, заявив у понеділок: „Вони (республіканці) не змогли перемогти (у виборах), а тепер зробили закладниками пропозиції Президента". Директор відділу зв'язків Білого Дому Джордж Стефанопулос сказав журналістам, що Президент „продовжить спроби переконати республіканців підтримати 'пакет стимулів' ".

„Ми готові обсудити проблему, — заявив лідер республіканців у Сенаті Роберт Дол. — Але перше, що нам слід зробити, це зменшити видатки, а вже потім думати, звідки ми візьмемо гроші, щоб оплатити рахунки". Взаємні обвинувачення тривали і в ранковій телевізійній програмі „З добрим ранком, Америко!" Секретар департаменту праці заявив, що республіканці не сприяють створенню нових місць праці в країні. Відповідаючи йому, сенатор-республіканець Фил Ґремм підкреслив: „Пропозиція демократів основана на стрімкому рості видатків, а якщо ми хочемо зміцнити економіку, то першочерговим завданням є зменшення видатків".

Республіканці вважають, що в „пакет стимулів" вартістю 16 блн. дол. включені неоправдані видатки на різноманітні непотрібні проєкти і лише мала частина цієї суми піде на зміцнення економіки.

В АМЕРИЦІ

ЗАСТУПНИК СЕКРЕТАРЯ Державного департаменту для політичних справ Пітер Тарнофф, під час зустрічі у Вашінґтоні зі заступником міністра закордонних справ Японії Кунігіко Сайто заявив, що ЗСА підтримують становище Токіо щодо північних територій. ЗСА, сказав він, повністю розуміють і підтримують вимоги Токіо про передання чотирьох Курильських островів. Японський представник зі своєї сторони заявив, що не зважаючи на незмінність японського становища щодо північних територій, Токіо продовжуватиме надавати підтримку зусиллям президента Боріса Єльцина у створенні ринкової економіки в Росії.

З ОФІЦІЙНИМИ ВІДВІДИНАМИ до Вашінґтону минулої суботи, 4-го квітня, прибув президент Єгипту Госні Мубарак, який на пресовій конференції один день після свого прибуття заявив, що можна було запобігти трагедії нюйоркського Центру світової торгівлі, якщо б узяли під увагу попередження Єгипту про діяльність у ЗСА сітки ісламських фундаменталістів. Він також звернувся до Уряду президента Билла Клінтона з проханням включитися у більш активну діяльність у винищенні міжнародного тероризму, а зокрема діяльности ісламських фундаменталістів, які на його думку є інспіраторами всього лиха.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Пентаґону заявляють, що адмірал Френк Келсло, шеф дії та виконуючий обов'язки секретаря морської фльоти, хоче щоби жінкам дозволити в майбутньому служити у всіх відділах морської фльоти. А тепер він рекомендує негайне уможливлення затруднення більшої кількости жінок на тих кораблях, де їм дозволено служити.

ДЕЛЕҐАЦІЯ КОНҐРЕСУ ЗСА перебувала в Києві від 4-го до 6-го квітня. Делеґацію очолював Ричард Репард, а метою відвідин було: визначити зусилля України в напрямку проведення економічних реформ і зближенні до економіки вільного ринку, оцінити розвиток демократичних інституцій і процесів, закласти основи для переходу до нових програм допомоги, які були проголошені президентом Биллом Клінтоном.

У НЕДІЛЮ, 4-ГО КВІТНЯ, у різних місцевостях країни відзначено 25-ту річницю вбивства у Мемфісі, Тенн., відомого всім негритянського правозахисника Мартина Лютера Кінґа, який закликав чорних громадян ЗСА мирним шляхом змагатися за рівноправність. Вдова по ньому Корета Кінґ взяла участь у церемоніялі покладення вінка на його могилу.

13 ДОБРОВІЛЬЦІВ З американської урядової організації „Корпус миру" прибули у столицю Албанії Тірану. Вони залишаться там на два роки, впродовж яких будуть надавати допомогу в організації малих підприємств в країні. Всі добровільці мають високу освіту і досвід праці в банківській, фінансовій, ринковій і юридичній сферах, а також в ділянці управління, туризму і створення інфраструктури. Координація розвитку малого бизнесу і виділення кредитів у сектор економіки буде здійснювати Европейська спільнота через міністерство зовнішньої торгівлі і економічного співробітництва Албанії.

СЕКРЕТАР ДЕРЖАВНОГО департаменту Воррен Кристофер скритикував боснійських сербів за те, що „не зуміли використати можливости для замирення". Він також заявив, що говорив з міністром закордонних справ Росії Андреєм Козирєвом про можливість нових санкцій проти сербів.

БЛИЗЬКО 200 МІЛ. ДОЛ. вже у теперішньому фінансовому році може отримати Україна, якщо буде досягнуто домовлення з Росією щодо активів і пасивів колишнього СССР, заявив представник міністерства сільського господарства ЗСА Кристофер Голдвайт. За його словами, третина цих фондів має бути видана на закуп кормового зерна.

Вже другий рік...

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Головний редактор журналу літератури, науки, мистецтва і суспільного життя, як і політилогії, відомого добре українській спільноті під назвою „Сучасність" проф. Тарас Гунчак, частий гість у редакції „Свободи", але приходить звичайно під іншим „плащиком", все однак у актуальних справах літератури чи політики. Тим разом він з гордістю приносить перше число „Сучасности" за 1993 рік, щоб доказати нам таки наглядно, що журнал продовжує появлятися в Україні, так, як це започатковано минулого року. Значить вже другий рік журнал, що почав виходити від 1961 року в діяспорі, друкується і редаґується в Україні із новим складом редакційної колеґії, із новими матеріялами та адміністрацією.

Д-р Т. Гунчак каже нам, що щасливо пройшло з тим зміненим складом 12 чисел і передплатники в діяспорі діставали кожне число додому, як і раніше, коли журнал появлявся всеціло в діяспорі. Значить експеримент як досі був вдалий. Але, як підкреслює редактор, це можна завдячувати в першу чергу читачам із Заходу, що своїми валютними передплатами дали змогу втримувати журнал. Як стверджує Т. Гунчак, тепер „Сучасність" і „Україна" єдині журнали в Україні, що появляються правильно і тому так важливе, щоб читачі і на черговий рік підтримали „Сучасність" своїми передплатами із Заходу та тим дали змогу її далі видавати в Києві. Передплата піднесена до 80 дол. річно тому, що є вижчі ціни на пошту, а журнал висилається летунською поштою, а не звичайною.

— Єдиний спосіб втримати журнал є його передплатити, і це розуміють в Україні, — каже Т. Гунчак. Ось уявіть, що кураховська електростанція в Донецькій області зрозуміла потребу літературного журналу і стала спонзором „Сучасности" передаючи на його видання 10 міл. карбованців. Чи не можна б вичікувати подібних спонзорів із Заходу, коли могли на це здобутися наші бідні фінансово земляки в Донецькому?

Редактор журналу, що тепер є частим гостем у Києві, де працює редакція, друкарня та адміністрація стверджує це, що нам не є

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to:
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Конференція на вершинах Клінтона і Єльцина

У суботу, 3-го квітня ц. р. вперше стрінулися у Ванкувері у Канаді президенти ЗСА Билл Клінтон і Росії Боріс Єльцин і тільки майбутність докаже чи ця зустріч забудеться, як проминальний епізод чи вона ввійде в історію, як переломова подія, вагома не тільки для Сходу Европи, але й усього світу. Коли президент Клінтон рішив перевести цю зустріч не у Вашінґтоні, а на невтральному ґрунті Канади — це не могло сподобатися Єльцинові: конференція у Білому Домі була би „державними відвідинами" Єльцина з простеленим перед ним червоним диваном — зустріч у Ванкувері була діловою нарадою. Все ж — це нова політична перемога Єльцина, тісно пов'язана з економічною допомогою, цим разом дійсною, а не ефемеридною, у рамках обіцянки, як було за Міхаїла Ґорбачова.

Боріс Єльцин прилетів перший, Билл Клінтон дві години згодом — обох вітав прем'єр Канади Браєн Малруні. Президент Клінтон заявив прилюдно, що він рішив вимагати від Конґресу одного більйона долярів фінансової допомоги — для рятування демократії в Росії. Це не має бути готівкова виплата, а поступове фінансування конкретних ступенів економічної реформи, націленої на перехід з контрольованої економіки на вільний ринок. Але негайні американські коментатори перестерігали, що буде дуже трудно дістати від Конґресу згоду на такий видаток. За опитами — більшість опитуваних не журиться станом відносин у Росії, а вважає, що в теперішньому часі великого безробіття в Америці і таких болючих проблем, як височезні кошти лікування, — призначування великих сум на допомогу чужим країнам — нерозумно. Такий підхід не позбавлений логіки, але короткозорий.

Колишній президент Ричард Ніксон казав правду, що упадок демократії в Росії, поворот до комунізму і автоматичний хаос у Росії — спричинить катастрофу всьому Сходові Европи з непередбаченими неґативними наслідками також і для Америки.

Президент Клінтон заявив, що конференція у Ванкувері не буде стосуватися проблеми зброєння. Але інформатор на телевізійній станції Сі-Ен-Ен піддав під сумнів цю заяву і твердив, що обидва президенти говоритимуть також про існуючі договори про непоширення ядрової зброї (Старт-І) і про її редукцію чи пак знівечення (Старт-ІІ), причому кількакратно згадувано Україну, на території якої є ще далекосяжні ракети з атомовими „головками" та атомові бомби. Як відомо, для України, яка не хоче бути країною з атомовою зброєю, ця проблема тісно пов'язана з проблемою безпеки.

Конференція у Ванкувері — це політична підбудова його влади. Тому він свідомо кількакратно підкреслював у Ванкувері, що Росія є „партнером" Америки. У перекладі на зрозумілу мову для російського парляменту, З'їзду народних депутатів і всього російського суспільства — партнерство Росії з Америкою можливе тільки за перебування при владі Боріса Єльцина, а нікого більше.

Для президента Клінтона конференція у Ванкувері є важливою лекцією міжнародної дипломатії. Він стрічався уже з Браєном Малруні, розмовляв з британським прем'єром Джаном Мейджором та президентом Франції Франсуа Міттераном. Боріс Єльцин — людина іншого світу, іншої культури, зручний тактик, вишколений у важкій школі комунізму і боротьби за владу в Кремлі. Як уже неоднократно згадувано на цьому місці — в інтересі України є збереження Єльцина при владі. Чи поруч із допомогою Америки Росії прийде якась допомога також Україні — було би справедливо і добре. Але державно-політичний пріоритет ЗСА — це стабілізація демократії в Росії із Єльцином, як її президентом. З цього погляду конференція у Ванкувері є корисною і для України — без уваги на її подробиці. Добре теж сталося, що ситуація у Москві настільки заспокоїлася, що можна було перевести наради у Ванкувері впродовж двох днів, як заплановано, а не скоротити до одного, та й що президент Клінтон не потребував летіти до Москви. Було б забагато чести.

Микола Бараболяк

МУСУЛМАНСЬКИЙ ФУНДАМЕНТАЛІЗМ — ПРОБЛЕМА ДЛЯ ЗСА

II

Це викликало протистояння. Перший вираз протесту проти імпорту західніх духовних вартостей проявивсь у зорганізуванні Гасаном аль-Бана Мусулманського братства у 1920 році. Цей рух опору проти всього західнього принишк був на час обох світових воєн, але ожив після 1948 року, особливо під час п'яти воєн арабських коаліцій із Ізраїлем. А тепер відколи ідентифікується ЗСА з Ізраїлем, Америка стала для мусулман „великим дияволом", більшим чим Ізраїль, бо жиди мусулманам нічого духовно не накидають, коли Америка є імпортером усього, що у їхньому розумінні „пахне чортом". ЗСА розкладають — на їх — погляд ісламську духовну спільноту. І тому аж зароїлося на тому терені від організацій — „діточок" „Мусулманського братства, як Гезболя (Божа партія) з головною кватирою у Ливані (її фінансує Іран); Ґам'ат аль-Ісламія (вона діє головно в Єгипті) і нам відомий „Гамас", організація, яка видимо перебрала від Арафата керівництво палестинського резистансу й „інтифади", а навіть крайнє войовничого „Джігаду" (священної війни").

Релігійний фанатизм — феномен дуже, а дуже небеспечний. Ніде не виявився він із таким насиленням як у Боснії, і його причиною там не так націоналізми, як релігійні фанатизми: мусулманських боснійців і православних сербів. В американських політичних колах натякається про небезпеку поширення релігійного конфлікту в кол. Югославії через мусулманське Косово й Албанію на таких членів НАТО як Туреччина, одначе не робиться нічого, щоб радикально пригасити араб сько-ізраїльський конфлікт на терені Палестини і Ґолянського Сузір'я в Сирії, де все ж джерело революційних рухів. Рахується на те, що як вдалось зневтралізувати через Садата і Мубарака Єгипет, так ЗСА зуміють відтягнути від мусулманських фундаменталістів й Ассада, вдоволивши його поворотом частини його території, як раніше перекуплено саудійських королів підтримкою їх авторитарних режимів. Йде тиск на Іракського Саддама в надії, що і він охляне і минеться в такий чи інший спосіб. Замало, на жаль уваги, придається тому, що коли досі вдалось приборкати арабський націоналізм під його останнім лідером Саддамом, який був безпечною загрозою для Ізраїля й інтересів ЗСА на Близькому Сході, нині на прю висувається щораз чіткіше релігійний фундаменталізм цілого мусулманського світу, наразі не оформлений, хаотичний, але далеко небезпечніший від панарабізму. Небезпечний фундаменталізм головно тому, що тут йде змаг про духовні, релігійні вартости, за які для визнавців ісляму помирати це карта вступу до раю.

Дивуєтесь як співучасники атаки на хмаросяги в Ню Йорку могли так наївно-глупо впоминатись про зворот депозиту за авто, яким вони доставили бомбу? Чи не є це можливо доказом їхньої настанови показати, що вони не лякаються смерти і готові на все? Щоб не було сумніву, що діяв тут Гамас і нагнати страху? Чи це не зразок психологічної війни з досі всемогучою Америкою? Коли такий здогад, то інтересно приглянутись особі того сліпого шейха, щодо якого є поважні здогади, що це він морально відповідає за ці бомби на нюйоркські хмаросяги.

Хто це той Омар Абдель Рагман, якого ми бачили тут тільки разів на телебаченні після бомбової атаки на нюйоркський торговельний центр? Це д-р Рагман, колись професор мусулманської теології на одній з філій Аль-Азар університету в Єгипті. Жив скромно, бо сліпий. Коли Садат підписав мир з Ізраїлем, він став в очах багатьох вірних Аллаха — „кафіром", зрадником віри, бо для мусулманина політика і релігія — одне, а Саддат виламався тим замиренням із Ізраїлем з одноцілого арабського, мусулманського світу. Іслям не має зорганізованого релігійно-політичного проводу. Для здійснювання політичних завдань постають тепер „танзім" — секретні групи.

(Закінчення на стор. 3)

Ольга Ісаєвич,
Львів

Знову про „Сейбр-Світло"

I

Це не новина, що українська наука і культура переживають трудні часи. І одною з найбільш відчутних проблем є брак найновішої інформації із Заходу. До недавна вся закордонна література надходила в Україну через Росію, яка тепер не надсилає не тільки західніх, але й своїх наукових видань, які виходять там майже в повному обсязі.

Щоб стати на ноги власними силами Україні необхідні не тільки нафта і ґаз, але й нові технології і сучасні знання. І тому неоціненну допомогу в цьому пляні надають ті західні установи, фонди і окремі люди, які сприяють висилці книжок і періодики в Україну. Одним з найбільш масових і постійних джерел надходження літератури є Фонд „Сейбр-Світло", який є філією американського Фонду „Сейбр" (Сомервілл Масс.) За два роки своєї діяльности цей Фонд спровадив у Україну вісім 20-тонних вантажів книжок. Про нашу роботу ми вже не раз інформували читачів „Свободи".

В Україні, всім хто звертається за книжками, ми розповідаємо яку велику допомогу Фондові надають Український Народний Союз, Союз Українок Америки, Фонд Катедр Українознавства Гарвардського Університету, Асоціяція Прав людини в Україні та окремі українці в діяспорі, які зрозуміли першочерговість знань для будівництва самостійної України.

Відрадним є те, що і американські кола починають більш поважно розглядати проблеми України. Національний фонд для демократії минулого року приділив Фондові „Сейбр-Світло" 2,4 тис. дол., а Фонд Сороса оплатив закупівлю для Фонду „Сейбр-Світло" комп'ютерного та офісного обладнання.

Цього року Національний фонд для демократії приділив досить поважну суму для обслуговування російської і української програм Фонду „Сейбр", а Львівське відділення Фонду Сороса оплатило мені квитки до ЗСА. Мета цієї подорожі — дальший розвиток та вдосконалення роботи Фонду „Сейбр-Світло". Для її реалізації на пропозицію Мері Круґер, першого секретаря відділу культури і преси американського посольства в Києві, Американське інформаційне аґенство оплатили мені поїздку до Вашінґтону і зорганізували серію дуже цікавих і корисних зустрічей. Проф. Ярослав Ісаєвич як голова Ради директорів нашого фонду, також брав участь у цих зустрічах. Заходами директора Фонду „Сейбр" Тані Витвицької його запрошено на конференцію „Проблеми книговидавничої справи в Росії та в інших незалежних державах", яка відбувалася саме в цей час. Організована вона була „Pubwatch" і проводилася на дуже репрезентативному рівні. Були присутні представники урядових, бизнесових, наукових та громадських кіл. Одним з головних доповідачів був головний бібліотекар Конґресової бібліотеки Білінґтон. Проблемам видання книжок у Росії приділялося багато уваги, обговорювалися шляхи допомоги, на жаль, проблеми інших держав колишнього Союзу, які є на багато складніші, згадувалися рідко і тільки побіжно. Доповідь професора Я. Ісаєвича, в якійсь мірі, звернула увагу цієї поважної авдиторії і на труднощі української книговидавничої справи, а приватні дискусії сприяли обмінові інформацією і домовленостям про конкретні шляхи допомоги Україні.

Важливою була зустріч в Американському інформаційному аґенстві, на якій, крім нас, були присутні координатор до справ Росії і Евразії Розмарі ДіКарло, координатор до справ культури Европейського відділу Розалінда Свенсон, керівник відділу книжкових програм Гіларі Олсін-Віндекер, старший співробітник відділу іноземних відвідувачів Катерина Гуров, супроводжуюча Марта Перейма та директор Фонду „Сейбр" Таня Витвицька. Поряд з іншими, обговорювалися питання закупівлі книжок та журналів, розповсюдження видань Американського інформаційного аґенства в Україні та шляхів вдосконалення роботи Фонду „Сейбр-Світло". Досягнуто домовлености про допомогу в закупівлі та транспортуванні вантажів книжок в Україну.

У Національному фонді для демократії нас привітно зустріла, як старих знайомих, Надя Дюк, завідуюча Европейського відділу. Вона уважно знайомилася із звітом фонду „Сейбр-Світло" про розповсюдження книжок в 1992 році, цікавилася подробицями. В розмові порушено питання і про події в культурі і науці в Україні, і про книговидавничу справу, і про перспективи постачання книжок. Думаю, що такий обмін думками і інформацією більше сприятиме зацікавленості українськими справами.

Закінчення буде.

Леся Храплива-Щур

„ПРИВІТ, УКРАЇНО, ТОБІ..."

II

А багатодітні матері Ватутінського району Києва, пишуть:

„Ми почули в радіо про виставку дитячої книжки діяспори. Привели на цю виставку своїх діточок і ми всі з величезним зацікавленням оглянули її. Так хочеться доторкнутись до кожної книжечки! Спасибі працівникам Музею, які показали виставку й розповіли, як вона складалася, відкривалася. Наші дітки одержали подарунки, книжки для розмальовування й олівці. Радости було багато. Спасибі! (Тут ідеться про книжечку о. Василя Хабурського: „Прийдіть до мене любі діти", що її подарував син автора о. Ігор Хабурський із Кіченеру, Канада).

Один комплект книжечок із виставки залишився у Львові, у Науковій Бібліотеці Академії Наук ім. Василя Стефаника, другий у київському Державному Музею Літератури України. Замкнувся круг — мрія покоління скитальців, здавалося, безвиглядна, стала живою, переможною дійсністю. На „Привіт, Україно, Тобі" — Україна відповіла, як зазначено в передмові до каталогу:" „Ласкаво просимо на рідну землю"!

Комплекти у Львові та Києві будуть безумовно доступні широкому колові читачів, а головно виховників. Але такий, хоч і княжий дар діяспори — це краплина в морі запотребувань сучасної України. Нова система виховання вільної, державнотворчої української людини, нова система національної школи, яка саме твориться сьогодні з такими небувалими труднощами, вимагає масового допливу літератури для дітей. І то саме літератури такого, релігійно-національного спрямування. Така література починає — творитися й видаватися у співдії з діяспорою — вже і в Україні. В противагу давнім, важко заполітизованим виданням. Але покищо запотребування є вже, сьогодні, а в діяспорі стоять чималі запаси готової літератури — лиш треба їх переслати, куди слід. Цим і займаються сьогодні Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді, з осідком у Торонто, в Канаді. Вже чимало посилок відійшло звідтіля в Україну завдяки жертвенній, добровільній праці численних пань та при визначній допомозі книгарні „Арка-Захід".

Але, хто висилає дарунки в Україну (а хто ж сьогодні цього не робить?!) той і знає, з якими коштами це получене. Дарма, що пересилкова фірма „Продан" зменшує ці кошти до останніх меж можливого. А все ж платити треба — і ці видатки йдуть із Фонду „Серце і книжка" при УПЛДМ, що його складають датки „добрих людей", а зокрема членів-прихильників. Ось останню посилку — біля 30-ти комплектів усіх доступних видань УПЛДМ, оплатила своїм щедрим датком Кредитова Спілка Українського Національного Об'єднання при вул. Коледж в Торонто, за ініціятивою свого директора, Слави Андріїв. Разом вийшло біля 1,500 книжок, але вже ждуть готові, втричі стільки адрес. І це не лиш мертві імена, назви міст, числа будинків. За ними стоять тисячі й тисячі дітей, вчителів, виховників, шкіл, педагогічних інститутів, дитячих бібліотек і лічниць. З усієї України, включаючи і найбільш національно загрожені, східні області, як теж і, сьогодні вже, українські земляцтва зі східньої діяспори. Це залишені на місцях несправедливого покарання — колишні в'язні й засланці. Норильськ, Воркута, Караґанда... Сам звук цих назв викликає найжахливіші картини... І ці ж наші земляки донедавна, хоч ніби „у великій зоні" — карались якнайжорстокіше за кожне українське слово. Сьогодні ж вони відроджуються, стають на ноги і... до розпуки потребують допомоги, якої, сама у кризовій ситуації, Україна — просто неспроможна їм дати. Залишається надія на прославлену західню діяспору, головно ж власне у духовій ділянці.

Та що говорити про неозорі простори заслань: ось послухаймо голосів із України. Учителька Зоя Касьяненко із Харкова пише: „Читала я лекції на курсах вдосконалення вчителів. Просили мене розповісти про літературу діяспори. Я показувала Ваші збірки для дітей, прочитала деякі вірші, листи. Вчителі, навіть літні, дуже слухали, а деякі навіть розплакалися... Ждемо обіцяних більше книжок від Вас..

Але між десятками листів з подяками (майже ніхто з обдарованих не відмовчався!) може найвиразніше говорить про значення таких посилок директорка української школи із Кривого Озера, Миколаївської області, сама ж і поетка, Галина Могильницька:

„Для дітей в чотирьох початкових клясах книжки від УПЛДМ були надзвичайно цікаві, бо на найперших годинах (народознавство в нашій школі з цього року) — я їм розповідала про те, як то багато українців живуть за межами України, але пильно оберігають свій звичай, мову, працюють для України. Все ж це для малят виглядало якоюсь абстракцією. А тут — не „колись", а сьогодні, зараз! — Не „хтось-комусь"

(Закінчення на стор. 3)

Михайло Лоза

ДО ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ

II

Крім цих коротких пояснень відносно вірша Павла Чубинського, в книжечці находимо обширну статтю д-ра Погребенника з назвою: „Велична й трагічна історія пісні-гімну 'Ще не вмерла Україна' ". З цієї статті довідуємося, що вірш „Ще не вмерла Україна" постав під впливом ідей Тараса шевченка з одного боку, а з — другого — під впливом визвольних прагнень інших слов'янських народів — болгар, чехів, словаків, сербів, поляків. Популярними в Україні були тоді сербські пісні, а між ними пісня „Гей, слов'яни", яка була сербським національним гимном. Доказом на те, що Павло Чубинський був перейнятий визвольним рухом слов'янських народів, може послужити остання строфа першого тексту вірша „Ще не вмерла Україна". Популярною була тоді серед польського населення, що проживало в Україні патріотична польська пісня „Jeszcze Polska nie zginela", яка стала польським національним гимном. Чубинському ця пісня напевно була відома.

Докладнішого часу написання вірша „Ще не вмерла... д-р Погребенник не подає. З огляду на царську цензуру, друкованим він у підросійській частині України через довгий час не був, бо аж у 1906 році. До того часу поширювався він там нелеґально у відписах. Це і було причиною певних змін у тексті, а то й творення нових строф. Варіянт друкований у Львові можна вважати найближчим до ориґіналу. Як це сталося, що вірш попав до Львова? На це питання д-р Погребенник дає таке виясненння: „1863 року вірш Чубинського за посередництвом учасника польського повстання (1863) Павлина Свенціцького нелеґально дістається до Галичини і за підписом Т. Шевченка з'являється у львівському журналі „Мета" ч. 4 — разом з віршами Кобзаря (тобто — Шевченка, прим. М. Л.) „Мені однаково...", „Н. Костомарову", „Заповіт". Чому саме за підписом Шевченка? Можливо тому, що не було точних відомостей, кому належить поетичний текст." (стор. 11-та).

Того ж самого таки року (1863) вірш „Ще не вмерла..." взято в Галичині на ноти. Музику написав композитор о. Михайло Вербицький. Спочатку скомпонував він музику для сольоспіву, а згодом для хору і оркестри. На стор. 8-ій згаданої книжечки д-р Погребенник помістив відбитку манускрипту нот до слів „Ще не вмерла..." з допискою на ньому іншого галицького композитора — о. Віктора Матюка! „Манускрипт Михайла Вербицького. На пам'ятку і до переховання в бібліотеці передаю Хвальному Товариству „Станиславівскій Боян". О. Віктор Матюк".

У манускрипті збережено повний текст вірша Чубинського — так, як він (вірш) був надрукований у „Меті". Після того пісня „Ще не вмерла Україна" стала поширюватися по всій Україні, а то й у країнах українського поселення. В міру популярности перетворювалася вона в український національний гимн. Виконання цього гимну практично обмежувалося до перше лише строфи і приспіву: „Душу, тіло ми положим...", який ориґінально повторявся по кожній строфі вірша Павла Чубинського. В такому обмеженому виді український національний гимн появлявся у співаниках і інших виданнях. В „Антології української поезії", що появилася в Лондоні, 1957 року, за редакцією проф. д-ра В. Державина, вірш Павла Чубинського звучить так:

Ще не вмерла Україна,
ні слава, ні воля,
Ще нам, браття молодії,
усміхнеться доля!
Згинуть наші вороженьки,
як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття,
у своїй сторонці!
Душу й тіло ми положим
за нашу свободу
І покажем, що ми, браття,
козацького роду!

У такому обмеженому виді гимн „Ще не вмерла..." друкувався у минулих роках також і в „Альманахах" Українського Народного Союзу. В „Альманаху" за 1993 рік надруковано його в поширеному виді, подано дві строфи. Ось вони:

Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону,
В ріднім краю панувати не дамо нікому.
Чорне море ще всміхнеться, дід Дніпро зрадіє,
Що у нашій Україні доленька доспіє.

А завзяття, щира праця свого ще докаже,
Ще ся волі в Україні піснь гучна розляже,
За Карпати відіб'ється, згомонить степами,
Україна славна стане поміж ворогами.

Під текстом зазначено: автор слів гимну Павло Чубинський (1839—1884). Музика: Михайло Вербицький (1815—1870). Із досі сказаного у нашій статті стає ясно, що ці дві строфи Павлові Чубинському не належать.

Застановляючись над причиною змін у тексті гимну, д-р Федір Погребенник вважає, що ці зміни викликані „прагненням зробити його (гимн) стислішим, виразнішим. До внесення окремих доповнень у текст пісні причетний поет Микола Вербицький (1843—1909). У деяких публікаціях „Ще не вмерла Україна" знайдемо й ім'я Северина Даниловича як співавтора одного із варіянтів тексту. Ці спроби оновити текст не завжди є вдалими. Так третя строфа гимну, що друкується із вказівкою на двох авторів — Чубинського та Даниловича — має такі рядки:

(Закінчення на стор. 3)

Генеральний консул України відвідав Міннеаполіс

В суботу, 6-го березня, українська громада Міннеаполісу — Ст. Полу вперше мала приємність привітати в себе генерального консула вільної України Анатолія Олійника.

Господарем цієї зустрічі був Відділ Координаційного Комітету Допомоги Україні в Міннеаполісі, який в честь гостя влаштував прийняття у формі бенкету, яке відбулося в Українсько-американському Домі. Високий гість прибув на залю в асисті голови комітету д-ра А. Лисого, який познайомив його з усіма присутніми, які сиділи за святково накритими столами та цілком заповнили залю.

Присутні були мило здивовані привітністю гостя та його зацікавленням людьми: хто вони і з яких областей України. По закінченні знайомства та розмов з людьми голова Комітету попросив гостя до президіяльного столу, за яким сидів Владка УАПЦ Паісій та члени Управи Координаційного Комітету.

Голова комітету, відкриваючи вечір-зустріч, привітав гостя та подав його біографічні дані. Анатолій Олійник народився у 1952 році у Вінниці, Україна. В 1981 р. закінчив факультет міжнародного права Київського університету, спеціялізуючись в ділянці міжнародних відносин. Від 1982 року працював у Міністерстві закордонних справ України як член делеґації при Організації Об'єднаних Націй у відділі захисту людських прав. В листопаді 1992 році призначений генеральним консулом України в Чикаґо, Іллиной.

Голова Комітету д-р А. Лисий представив осіб за головним столом і попросив Владику Паісія провести молитву. Після цього дівчата-офіціянтки швидко подавали смачну вечерю. По вечері голова Комітету попросив гостя до слова, який виголосив доповідь на тему „Сучасний політичний стан в Україні та праця консуляту України в Чикаго".

Вже з перших слів відчулося, що говорить людина з дипломатичним хистом, яка не розкидається красномовними фразами, а добре володіє інформаціями про сучасний політичний та економічний стан в Україні, з повною відповідальністю за кожне сказане слово.

А. Олійник твердить, що політичний успіх нерозривно пов'язаний з економікою країни і навпаки — сильна економіка сприяє політичним успіхам. Він коротко розповів про некомпетентність уряду Фокіна в справі проведення економічних реформ, що привело країну на край тяжко господарської кризи. Після цього він докладно розказав про заходи нинішнього голови Уряду Л. Кучми, про низку плянувань, які він намагається зреалізувати. Представив кризу в енерґетиці та розказав про заходи Уряду щодо поліпшення ситуації, які він уважає за необхідні. Прем'єр-міністер України Л. Кучма сказав: „Нікому ми не потрібні і маємо вийти зі скрутного становища своїми власними силами". Він відвідав наших східніх сусідів Казахстан, Узбекістан, Туркестан та інші країни сходу і уклав торговельні угоди в постачані енерґетики.

Приватизація землі в Україні буде ґарантом реформ, сказав А. Олійник. Україна введе в цьому році гривню і це, на його погляд, допоможе стримати інфляцію. Купони вимінюватимуться на гривні і поступово стягнуться з обігу. Сьогодні головним завданням в Україні є об'єднання демократичних сил, хоч і маємо ми сьогодні на противімперському фронті 30 организацій, але це ще нас не задовольняє. Загрозою і далі є те, що в Україні було 3 мільйони комуністів, хоч багато з них не були ідейними, а вступили в партію для того, щоб здобути краще становище. Сьогодні вони домагаються, щоб відновити комуністичну партію, до чого ми всіма силами не повинні допустити. Бо коли б так сталося, що скасується попередню постанову Верховної Ради України про заборону комуністичної партії, то на тій основі компартія буде домагатися повернення всіх попередніх членів та майна компартії. Доповідач також згадав і про екологічні проблеми України, які через брак фондів покищо важко розв'язати. На закінчення своєї доповіді А. Олійник дав належне признання Урядові України, який пробує всі можливі способи для того, щоб поліпшити стан господарства України. Доповідач також надзвичайно високо оцінив працю Президента України Леоніда Кравчука за його дипломатичний хист в наладнанні міжнародних відносин та утвердження демократії країни. При тому він зробив порівняння, що саме діється в сучасну пору в інших колишніх совєтських республіках, а тепер незалежних державах, і висловив думку, що Україна переможе всі труднощі і ще раз признав високу оцінку Урядові України та його прем'єр-міністрові Леонідові Кучмі, який енерґійно взявся до наведення порядку в країні.

По закінчені доповіді було поставлено чимало питань, особливо в справі ядерної зброї. Тому що в редакційній статті газети „Нью Йорк Таймс" 11-го січня ц. р. Україну названо „бар'єром ядерного миру", від України вимагали прийняття негайних рішень без уваги на проблеми безпеки та компенсації коштів, які ще не розглянуті і не вирішені. На це А. Олійник відповів, що в майбутньому Україна не буде ядерною державою, але це в майбутньому.

На закінчення доповідач подав інформації про роботу Генерального Консульства в Чикаґо, яке охоплює 6 середньозахідніх стейтів. Консулят полагоджує комерційні справи, видає візи тим, хто їде в Україну, затверджує виклики тим, хто спроваджує когось з України. По вичерпанні всіх питань д-р А. Лисий подякував гостеві та громаді за численну присутність, а також оповістив, що в Чикаго створений „Клюб-500" приятелів українського консуляту в Чикаґо, які взяли на себе зобов'язання протягом двох років фінансово утримувати консулят. На закінчення д-р А. Лисий закликав українців Міннесоти також включитися до цієї корисної роботи і вписатися в члени клюбу. При цій нагоді були роздані анкети вступу в члени клюбу та коверти з адресами. Присутні виповняли анкети, інші складали одноразові пожертви, а ще інші брали анкети і адресу та обіцяли, що самі вишлють пожертви на цю добру справу.

Молитвою була закінчена ця знаменна зустріч з генеральним консулом України.

На фото (зліва): Владика Паісій, генеральний консул А. Олійник, д-р А. Лисий і д-р В. Анастас.

Василь Станиславів

ПРЕЗИДЕНТ ЕВРОПЕЙСЬКОГО банку реконструкції і розвитку (ЕБРР) Жак Атталі, виступаючи у Москві на пресовій конференції для російських і чужинецьких журналістів, говорячи про становище Заходу, підкреслив величезне зацікавлення у стабілізації ситуації в Росії „не лише тому, що Росія — величезна економічна держава, але й тому, що вона є величезною військовою державою. Ніхто у світі не зацікавлений в розпаді Росії, як це сталося зі Совєтським Союзом", — сказав Ж. Атталі. Серед заходів, які могли б сприяти стабілізації в Росії, президент ЕБРР перш за все назвав відкладення виплати боргів, а також фінансову підтримку з боку Заходу для стабілізації рубля і фінансування дрібних підприємств.

Мусулманський...

(Закінчення зі стор. 2)

Постала така для атентату і покарання президента Єгипту — Саддата. Членів того танзіму приловлено на гарячому, вони вбивали явно-славно, їх суджено в 1981 році. Очевидно признались, а один із антентатчиків Фараґ, не хотів навіть бути брехуном, і виявив хто дав благословення — „фатву" — на смерть Саддата. Фараґ сказав перед смертю на суді, що ця „чвірка", яка мала виконати атентат, а радше кару смерти, яку Саддат сам навів на себе, зрадивши віру, довго шукала за „імамом", духовником, який би той замах на Саддата „поблагословив" — фатвою. На те мав тоді погодитись д-р Рагман після довших переконувань. На цій підставі судили Рагмана в Каірі 1981 р. Але не засудили. Визнали зізнання того Фараґа невповні достовірними. Мабуть, тому не засудили, бо прийшлось би було наразити собі сотні тисяч муллів, а Мубарак, як наслідник Садата, бажав замирення. Професор д-р Рагман дістав у Судані візу на в'їзд до ЗСА і пристав тут до невеличкої мошеі в Ню Йорку. Мавши на увазі те, що Рагман був у якомусь відношенні до атентату на Садата, важко не прийняти, що не є він пов'язаний теж із бомбою на нюйоркський хмародер, як духовний покровитель учинку.

Мусулманський фундаменталізм — це рух. Це духовний тренд серед мусулман. Він хаотичний. Але з того не можна робити висновку, що він не є небезпечний, і то дуже. Не має ісламське вірування своєрідного папи чи патріярха. Не має він визнаного в межах окремих держав, крім Ірану. В інших державах як Єгипет, Альжирія, Саудійська Арабія, монархії Перської притоки, Ірак, Сирія, де панує автократія, а навіть деспотія, релігійні лідери під контролем держави і є знаряддям у їхніх руках. Ці режими є очевидно ворогами фундаменталізму, бо його перемога — це кінець авторитаризму. Гостро поводиться з фундаменталістами президент Єгипту Мубарак. Ось читали ми в пресі минулого місяця про те як відділи служби безпеки напали на мошею в Асвані і машиновим вогнем і бомбами вбили десятки зібраних там богомільців. Світова преса постійно пригадує Ассадові як брутально повівся він з шітами у місті Гам, де від машинового вогню мало згинути понад 10,000 вірних. А згодом події минулого року в Альжирії, де за „благословенням" Заходу владу перебрала військова хунта, щоб не допустити до влади фундаменталістів, які добули більшість у парляментарних виборах.

У тих державах фундаменталісти у підпіллі. Замість збиратись у мечетах, які під контролем льояльних до режиму муфтів і муллів, вони сходяться на молитви не у мінератах, а в своєрідних релігійних клюбах, „аглі". Таким аглі, виглядає є і дім молитви, де сходились і змовлялись замахівці на хмародери у Ню Йорку, а де духовним провідником є Рагман, якого пізнаємо на телевізорі по його червоній шапці з білим денком. У таких аглі проводиться поцілому ісламському світу поруч поклонів Аллахові і сходини „танзім" щось у роді „п'яток" ОУН. Добір до такої „танзім", яка діяла в Ню Йорку, не був дуже щасливий, бо той наймач авта для достави бомби — виглядає — надто второпний не був... ФБІ дало собі з накриттям шайки легко раду, а факт, що так легко єгипетська служба безпеки найшла, мабуть, провідника цього „танізму" — Абугаліма, і передали його без процедури екстрадиції до ЗСА, свідчить як сильно бореться Мубарак з фундаменталістичною стихією.

А це таки стихія. Небезпечна і то дуже, бо її джерело у релігійному фанатизмі. Покищо ЗСА, Ізраїль, диктатори і королі арабів в одному фронті проти нього. Але є знаки, що єгиптяни, хоч вдячні ЗСА за 3 більйони річної підмоги, яку дістають нарівні з Ізраїлем, за „проамериканськість" режиму Мубарака, то земля під ним зачинає бути гарячою. Саудійська монархія теж на крихких ногах. Тільки Ассад і Саддам вміють тримати релігійних фанатиків на короткому припоні. І тому Америці прийдеться таки потиху щораз більше доцінювати цих автократів. У Ізраїлі верховодять теж релігійні фанатики, хоч їх там тільки, яка третина жидівського тримільйонового населення Ізраїля, але встоятися тому фанатизмові проти фанатизму одного більйона визнавців ісламу буде таки важко. Тож Америці цей фанатичний рух не можна іґнорувати! Бомбами і танками, як Саддама, його не подолаєш...

Вже другий...

(Закінчення зі стор. 1)

таємницею, а саме факт, що Україна тепер є в літературній кризі через побутові та фінансові обставини. Найгірше, що цю кризу використовують наші вороги і появляється щораз більше російськомовних журналів та газет, на які якось знаходяться фонди. Цьому запобігти можна лише втримуванням української преси та її фінансовою допомогою. Наш гість з прикрістю стверджує, що є між читачами такі, які допомагають читацькому „пірацтві" в цей спосіб, що купують „Сучасність" за пів ціни в Україні і висилають до ЗСА чи до іншої західної країни.

А тим часом можна б від нас не лише заплатити передплату вповні в долярах, але ще і передплатити близьким в Україні за 15.000 купонів.

— Ми не можемо собі легковажити тепер цієї справи, бо це незвичайно важливе, щоб і другий рік появи „Сучасности" в Києві пройшов щасливо. Ми зробили все, що можливе в тому напрямі, доставили до Києва машини, дістаємо папір, адміністрація висилає правильно журнал, — але рятувати його треба із світу, бо сама Україна в сьогоднішньому положенні того зробити не може, а як бачимо, іде на неї культурний наступ, якому мусимо давати відсіч! — каже нам, як завжди темпераментний ентузіяст „Сучасности".

Вияснює нам, що співредактором досі був Іван Драч, але з уваги на інші обов'язки заступатиме його Ігор Римарук, а тут в ЗСА співпрацюють у літературному відділі д-р Лариса Онишкевич, а у мистецькому мистецтвознавець Богдан Певний. Всі інші члени редакції, це кияни, як також члени адміністрації.

Ще подає нам редактор адресу, де можна замовляти „Сучасність" в ЗСА і прощається з надією, що другий рік видавання „Сучасности" в Україні пройде так добре, як перший а бо і краще, бо початок після 31 років появи на Заході не міг бути легкий.

Адреса для замовлення: „Sucasnist" / Mr. J. Smyk, P. O. Box 1084 S. Orange, N. J. 07070.

Роковини Т. Шевченка в Міннеаполісі

І знову завітав до нас березень, місяць, в якому українські громади вшановують великого генія, пророка і борця за волю України Тараса Шевченка. З тієї нагоди у неділю, 14-го березня, українська школа при українській православній церкві св. Михаїла влаштувала свято Шевченка в авдиторії церкви. Свято відкрила голова батьківського комітету Валентина Ярр. Реферат про Шевченка прочитала учениця Розана Щетина. Потім був монтаж-сценка „Дар Божий". Сценічне оформлення Павла Вітрика. Дійові особи: Духвіщун А. Залуцький, Тарасик — Мирослав Білий, Оксана — Галя Ярр, діти — Мирослава Гаврилюк і Наталочка Кушнір. Шкільний хор відспівав пісню „Садок вишневий коло хати". Діти молодших кляс та дитячого садочка деклямували вірші Т. Шевченка та присвячені йому. Ариса Малик виконала дві точки на піяніні. Молодша група бандуристів ОДУМ у складі Розани Щетини, Алани Малик, Андрія і Джіни Глобів та Єлисавети Бейлі виконали пісню „По діброві вітер виє" (керівник Михайло Чечетка). Потім Гриць Полець (бандура) й Розана Щетина (скрипка) виконали дует — тенець з „Лебединого озера" П. Чайковського. Шкільний хор заспівав пісню „Думи мої" (акомпаньювала Христя Пасічник). На закінчення всі присутні відспівали „Заповіт".

21-го березня в тій самій авдиторії відбулася святочна академія — відзначення 179-ої річниці з дня народження Т. Шевченка. Свято влаштували місцеві відділи УККА та УАКРади. Вступне слово виголосив д-р Володимир Анастас. Марко Кушнір (4 роки) продеклямував вірш Ганни Черінь „Наш батько", а його шестирічна сестричка Наталочка — вірш „Батько нашого народу" тієї ж авторки. Доповідь „Тарас Шевченко і сучасна Україна" виголосив Антін Семенюк. Наступною точкою була деклямація Ольги Хоролець „Кобзареві" (уривки з віршів Ліни Костенко, Олени Пчілки та В. Самійленка).

Потім виступила старша група бандуристів ОДУМ в такому складі: Оксана й Катря Бейлі, Марія та Христина Пасічники, Оля, Валя і Галя Ярри, Наталка Новицька, Олександер Коноплів і Григорій Полець. У супроводі бандур вони відспівали „Зійшов місяць", „Думи мої", „Взяв би я бандуру", „Заповіт" Т. Шевченка.

Ольга Змага-Хоролець

„Привіт ..."

(Закінчення зі стор. 2)

а цілком реальні, хоч і незнайомі, українці з цілком реальної (бож з нереальної — пакунки не приходять!) Канади, і не „комусь" — а саме їм, кривоозерським хлопчикам і дівчаткам! І не „щось", а дитячі книжечки як і кожен може прочитати, бо написані вони нашою рідною мовою, хоч і прислані хто-зна з якої далини. Для наших дітей — це було щось такого, що межувало з казкою.

Книжечки чудові і за змістом і за оформленням, дай Боже сили і натхнення всім, хто причинився до їх видання і розповсюдження. Майте певність, що вони не лежатимуть у схвову, а читатимуть їх дітки. Багато клясоводів і виховників уже й тепер порозбирали їх, щоб прочитати учням у класі, також і окремі учні взяли книжечки додому. Хай наразі потішаться, а далі ми їх запишемо у фонд шкільної бібліотеки. Тож книги, що їх Ви надіслали, дістануть вдячних читачів, не лише в школі, але й у колі моєї сім'ї..."

Чи ж після, такого привітання на рідній землі — не приходить бажання створити дітворі в Україні — збідованій і такій жадній слова рідної правди — таке небувале щастя, що „межує з казкою"!?

Адреса Працівників Літератури для Дітей і Молоді: Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді ім. Леоніда Глібова, UPLDM 2199 Bloor street West Toronto, Ont. Canada M6S 1N2.

(Із матеріялів Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради при СКВУ)

До питання українського...

(Закінчення зі стор. 2)

А завзяття, щира праця свого ще докаже.
Ще ся волі в Україні пісенька розляже.

Вони мають характерні риси „галицького" походження і в лексичній структурі, і в правописі". (Стор. 13-та).

Коли порівняти зацитовані рядки з книжечки д-ра Погребенника із такими ж рядками надрукованими у „Альманаху" УНС, то й тут бачимо різницю в тексті: „Піснь гучна — пісенька". Перший варіянт — на нашу думку — більше підходить під галицький характер.

На поміщення в „Альманаху" УНС двох додаткових строф гимну вплинули — можна сподіватися — виступи на терені ЗСА Хору „Думка", який свої концерти закінчував виконанням українського національного гимну в повнішому виді.

Під впливом „Думки" О-КА написала фейлетон п. з. „Про національні свята і нашу співучість", що був поміщений у „Свободі" з датою: суботи, 16-го січня 1993 року. Згадуємо про цей фейлетон для того, що в ньому є фраґмент, який стосується гимну „Ще не вмерла Україна". Ось він (фраґмент):

„Саме з цим гимном тепер витворилася дещо неприємна ситуація для всіх нас тут живучих, які співали його гучно та зворушливо довгі роки, але... завжди лише першу стрічку з повтореним рефреном, але до — другої, не згадуючи вже третьої, ніколи не 'доходили'. А тут несподівано наші браття з України, маючи щойно останні роки можливість часто наш національний гимн співати, вивчали пильно всі три стрічки і завжди співають гимн у цілості. Отож, коли приходиться співати 'соборно', українська еміґрація мовчить, як заклята, після 'запанування у своїй сторонці', і співають оці слова лише земляки, а ми зі соромом мовчимо. Хто був на концерті київської 'Думки' — добре це завважив, але така дивовижа трапляється не перший раз".

На цьому турботи авторки фейлетону припинимо. Думаю, що нам немає причини соромитися із-за того, що не знаємо дальших строф гимну. Ми вважали, що українським національним гимном є тільки перша строфа (з приспівом) ориґінального вірша Павла Чубинського. Інші строфи його вірша і так відпали, а на їх місце появилися зовсім нові строфи. Коли їх український Уряд включить до українського національного гимну, то й ми їх вивчимо напам'ять і будемо співати „соборно".

Примітка: В цитованих текстах д-ра Погребенника задержали ми правопис ориґіналу, який у дечому різниться від правопису — вживаного в діяспорі.

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ дослідами, керівники найбільших доброчинних організацій ЗСА отримують шістьциферні платні. З 122 американських доброчинних організацій 99 своїм президентам платять понад 100,000 дол. річно, а платня Джана Рова, президента Мавнт Сайнай медичного центру в Ню Йорку минулого року була понад 800,000 дол. Одначе останніми часами жертводавці чим раз частіше починають квестіонувати такі високі платні керівників доброчинних організацій, як явище не надто співмірне зі завданнями даних організацій.

Ділимося сумною вісткою з українським громадянством, що в понеділок, 22-го березня 1993 р. відійшов у вічність на 93-му році життя

бл. п.

ІВАН БЕК

залишаючи у смутку:
доньку — ВАРВАРУ
двох внуків
і три сестри:
МАРУСЮ БЕК
СОНЮ МАСЛІЙ
СТЕФАНІЮ ШЕЙ

ПОХОРОН відбувся в п'ятницю, 26-го березня 1993 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Братство кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА Станиця Ню Йорк

ділиться у великому смутку з побратимами, кол. вояками-українцями та громадянством, що в понеділок, 29-го березня 1993 р. відійшов у вічність

сл. п.

БОГДАН ПОРИТКО

старшина 1-ої УД УНА

ПОХОРОН відбувся дня 1-го квітня з церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Опечаленій дружині покійного Марії, синові Несторові, доньці Тані, братам Романові та Дам'янові складаємо наші глибокі співчуття.

Управа Станиці

Об'єднання Мистців Української Сцени Відділ у Філядельфії

ОМУС

ділиться сумною вісткою з членами й українським громадянством, що 21-го березня 1993 р. на 83-му році працелюбного життя відійшов у вічність

бл. п.

Ярослав Пінот-Рудакевич

член нашого Об'єднання, визначний актор передових українських театрів у західній Україні, львівського театру ім. Лесі Українки, Відділу Драми Оперного Театру у Львові,

актор, режисер і керівник Українського Театру в Ашафенбурзі, Німеччина, актор положення Ансамблю Українських Акторів під мист. кер. В. Блавацького у Філядельфії, згодом Українського Театру під мист. кер. В. Шашаровського, „Театру в п'ятницю" у Філядельфії.

ПАНАХИДУ відслужено 25-го березня ц. р. в похоронному заведенні Насевичів.

26-го березня ц. р., після Служби Божої, покійного похоронено на українському цвинтарі св. Марії у Фокс Чейс поблизу Філядельфії.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа філядельфійського Відділу ОМУС

Семінар хорових диригентів

Українське Музичне Товариство Альберти організовує цього літа XVIII семінар хорових диригентів в Едмонтоні, який відбудеться 8—22 серпня у приміщенні Інституту св. Івана. Сам факт, що цього року проводимо вже 18-ий з черги семінар, вказує на живучість нашого хорового мистецтва та на необхідну потребу мати своєрідні майстерні, де б диригенти поновлювали своє знання, а молоді майбутні провідники наших хорів могли б набути відповідне знання специфіки української хорової музики.

Композитор і музикознавець С. Людкевич згадує у своїй статті з 30-их років: „Вокальна музика кожного народу, особливо така багата як українська, виявляє свої питомі прикмети як голосові (органічні), так і пісенні (стилеві), що вимагають своєрідного плекання — своєї школи". А далі він пише: „Хорове мистецтво — це справжнє фахове мистецтво, яке не дається так легко взяти в руки похапцем, а домагається інтенсивного, систематичного, а до того доцільного і фахового школення". Високий рівень викладів наших семінарів, тяглість та послідовність програми кожного року притягає на ці семінари зацікавлених українським хоровим мистецтвом багатьох диригентів та адептів хорового мистецтва. Останнього року про семінар появилися вістки в пресі України, що привернуло увагу багатьох диригентів, які висловили позитивні думки про наші семінари, і виявили велику охоту бути учасниками наших семінарів, якщо б на це була фінансова змога.

Головним викладачем та відповідальним за програму навчання є маестро Володимир Колесник, йому допомагають диригенти — знавці окремих ділянок музики та хорового мистецтва. Цьогорічна програма навчання включає такі теми: „Культура мови у співі" — артикуляція приголосних, вимова голосних, вимова деяких закінчень у співі, деякі прийоми вдосконалення вокальної дикції; „Керування церковним хором" — ладові, гармонічні та мелодійні основи церковної музики, ритмічний та мелодійний склад Літургій, способи виконання речитативів, побудова та інтерпретація Літургії та інших жанрів церковної музики; „Вокал" — голосовий апарат, співацьке дихання, атака звуку, вокальна позиція, володіння регістрами; „Робота диригента над партитурою" — теоретична та художньо-виконавська аналіза хорових партитур; „Українська музика" — сучасна хорова музика в Канаді, сучасна хорова музика в Україні; „Хорознавство" — хор, хорові партії, хоровий ансамбль, стрій хору, нюанси та фразування; „Дириґування" — техніка дириґування, взаємозв'язок фізичної та емоційно-вольової інтенсивности в процесі дириґування, дириґування як система взаємодій диригента з колективом виконавців; „Сольфеджіо та основи теорії музики".

Під час семінару працює семінарний хор, який складається з семінаристів та хористів різних едмонтонських хорів — це лябораторія, з якою кожний семінарист має нагоду працювати практичним дириґуванням. Кожного року учасники вивчають близько 10 нових творів різних жанрів. Семінаристи мають нагоду працювати над творами великої форми, над якими працюють під час своїх індивідуальних занять з двома піяністами. На закінчення семінару відбудеться „Вечір диригентів" — концерт, на якому кожний семінарист дириґує одним твором. Цей концерт відкритий для загальної публіки, який став очікуваною імпрезою багатьом прихильникам нашої музики, де можна почути твори та подивляти різнородність підходу диригентського мистецтва.

Українське Музичне Товариство Альберти звертається до наших громадських організацій та церковних громад заохотити своїх диригентів та допомогти їм фінансово взяти участь у цьогорічному хоровому семінарі.

За точнішими інформаціями звертайтеся: Ukrainian Choral Conductors Seminar, 11728-97 Street, Edmonton, Alberta, T5G 1Y2, Canada. Tel.: (403) 474-9774; (403) 457-5136.

Марія Дитиняк

Відзначення 100-річчя від дня народження

Минув рік свідомої борні, щоб сповнити змістом декляративні акти молодої України — побудувати незалежну, демократичну і правову державу. Цей перший рік приніс багато труднощів, але найважливіше те, що в усій Україні, зокрема на Закарпатті, обійшлося без конфліктів і кровопролиття. Незалежна, соборна Україна має стати европейською державою. До цієї мети йшли кращі сини української нації. До них належав і Августин Штефан.

Найкраща частина його життя і праці, яка й ввела його ім'я в історію, зв'язана з Карпатською Україною. Августин Штефан був головою сойму Карпатської України, міністром культури, шкільництва та освіти, а до того часу — беззмінним директором української Торговельної Академії з осідком в Ужгороді, Мукачеві, Сваляві та Братіславі, тобто належав до найпомітніших особистостей Закарпаття. Його ім'я добре знали інтелігенція та селянство 20—30-их років. Та при совєтському тоталітарному режимі було заборонено згадувати імена борців за незалежність України, в тому числі й Августина Штефана.

Августин Штефан — виходець із священичої родини. Мати була донькою відомого закарпатського письменника Євгена Фенцика. З їх родиною був знайомий Іван Франко, який не раз бував у селі Скотарському, де разом з батьком Августина — Омельяном Штефаном — засновував читальню при „Просвіті". Молодий Августин одержав солідну освіту — закінчив Будапештський університет. Свій трудовий шлях почав як викладач фізики і математики в Ужгородській учительській семінарії, в якій директором був о. Августин Волошин — майбутній президент Карпатської України. Професор А. Штефан став найближчим й найбільш щирим співробітником А. Волошина. Обидвох молодих українських патріотів об'єднувала національна самосвідомість, духовна спорідненість, почуття єдности з українським народом, бажання працювати для народної справи. Особливо інтенсивно вони співпрацювали в 1917—1918 роках, коли розвалювались дві „тюрми народів", дві імперії — Російська та Австро-Угорська. На початку вересня 1918 року в Августина Волошина та в Августина Штефана виникає ідея розпочати акцію злуки Закарпаття зі ЗУНР та Українською Народною Республікою. А. Штефан — активний учасник проведення Всезакарпатського з'їзду в Хусті, що відбувся 21-го січня 1919 року і проголосив об'єднання краю з Україною, що було підтверджено Четвертим Універсалом УНР.

Августин Штефан до кінця свого життя був носієм ідеалів української держави. В кінці 1938 року постала Карпатська Україна. На демократичних засадах відбулися вибори до Сойму.

Головою обрано Августина Штефана. Під його керівництвом прийнято закон про незалежність Карпатської України, про державність української мови, про прапор (синьо-жовтий), герб (тризуб) та гімн („Ще не вмерла Україна"). Він прийняв присягу від новообраного Президента Карпатської України Августина Волошина та його заступників Федора Ревая і Степана Росохи. На першому засіданні Сойму Карпатської України 15-го березня 1939 року у своїй промові сказав: „Світлий Сойме! Із свідомістю великої відповідальності перебираю ту надзвичайну почесну, одночасно надмірно тяжку функцію, що судьба вложила на мене — бути на чолі Першого Сойму Карпатської України... Ми, нашим народом вибрані представники Карпатської України, без вагання станемо туди, куди нас призначено . Ми хочемо вірити, що незламну волю українського народу — жити своїм вільним життям — респектуватимуть всі культурні народи, котрим принцип самовизначення народів є святий заповіт, а не пуста фраза. Український народ більше як тисяча років заселяє Карпатську Україну... Вірю, що Перший Український Сойм Карпатської України розпочату працю поведе так, що наш багатостраждальний народ буде тішитися своєю свободою, своєю правдою...". Ці слова були проголошені А. Штефаном 54 роки тому — 15-го березня 1939 року: найменша галузка великого українського народу під Карпатами заявила перед цілим світом про свою національну зрілість і незламну волю до незалежного державного життя.

Та не судилося розбудовувати державність на маленькому клаптику вільної української землі: Карпатська Україна за домовленістю двох диктаторів тоталітарних держав — Гітлера й Сталіна — була віддана на пограбування мадярським окупантам. Вона була ліквідована імперськими силами, а її будівничі, в тому числі і професор Августин Штефан, змушені були покинути рідну землю.

Перебуваючи в ЗСА, А. Штефан до кінця свого життя працював для України, мріяв бачити її вільною, та, нажаль, не дожив до цього історичного дня — 24-го серпня 1991 року до Дня Свободи.

Августин Штефан був талановитим педагогом, науковцем, організатором культурно-просвітницького життя Закарпаття. За 18 років керівництва професора Августина Штефана зі стін української Торговельної Академії вийшло до двох тисяч українських патріотів, висококваліфікованих фахівців. Серед них були: д-р Вікентій Шандор, проф. Юліян Химинець, інж. Василь Качуровський, інж. Василь Бора, інж. Олександр Палаташ, економіст Михайло Шпонтак, інж. Іван Сарвадій, публіцист Степан Папп-Пугач, проф. Петро Стерчо, інж. Василь Лелик, д-р Адальберт Геletka, Андрій Глуханич, активістки громадського життя Марія Химинець, Марія Ігнатишин-Логуш, Ганна Кедюлич-Гарас, Марія Олексик-Зайцева, з яких переважна більшість тепер проживає у ЗСА та в Канаді. Серед випускників-академістів були письменники Федір Потушняк, Михайло Томчаній, поет Іван Ірлявський, розстріляний німцями разом Оленою Телігою та Іваном Рогачем у Бабиному Яру в 1942 році, та інші. Багато академістів брало участь у підпільному національно-визвольному русі на Закарпатті, в УПА (Іван Шпонтак, Іван Кедюлич та ін.).

Віддавали свої знання академістам талановиті педагоги: професори Олекса Приходько, Іван Трухлий, Валеріан Горбачевський, інженер Василь Чапля, Леонід Мосендз, поет Зореслав та ін.

На відстані понад півстоліття, громадськість області вшанувала пам'ять великого сина Карпатської України Августина Штефана. В Ужгороді були проведені урочисті вечори в Народному Домі „Просвіта" (23-го січня) та в Ужгородському комерційному технікумі (15-го лютого), якому присвоєно ім'я А. Штефана. В Мукачеві, в приміщенні Торговельної Академії, проведено урочисті збори 30-го січня з участю старшого покоління, і масовий урочистий вечір для учнів і викладачів мукачівських кооперативного технікуму та педагогічного училища (18-го лютого). На завершення організовано 27-го лютого урочистий вечір в рідному селі Августина Штефана — в Порошкові, що на Перечинщині. На останньому вечорі було прийнято рішення назвати Порошківську середню школу та одну із вулиць села іменем професора Августина Штефана. Викладач Ужгородської школи прикладного мистецтва, художник Антон Ковач намалював великий портрет А. Штефана, який придбала ужгородська комерційна школа. На цих урочистих вечорах виступили з доповідями професори Ужгородського університету Іван Мешко, Василь Худанич, Павло Чучка, кандидати історичних наук Павло Федака, автор цих рядків (Ганна Божук), директор школи прикладного мистецтва Іван Небесняк та інші, а також із спогадами — випускники Торговельної Академії Юрій Ткаченко, Іван Ільтьо, Андрій Янцо, Михайло Шваб та багато інших.

На першому урочистому вечорі з теплим, задушевним словом виступив Владика Іван Маргітич. Була відправлена Панахида. Звучав гімн „Ще не вмерла Україна" та „Боже Великий, Єдиний", майоріли синьо-жовті прапори.

Ганна Божук,
випускниця Мукачівської Торговельної Академії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 17-го КВІТНЯ 1993 р.

Лорейн, Огайо. Загальні збори 233-го Відд. УНС, о год. 6-ій веч. в залі будинку УНДому. Якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість членів, збори відбудуться 15 хвилин пізніше і будуть правосильні. Про численну участь членів з родиною просить Управа. Після зборів товариська гутірка з перекускою — С. Ганчарик, гол., Тетяна Сілецька, фін. секр.